

Maciej Orkan-Łęcki

"Początek i kształtowanie się języka
w poglądach wieku Oświecenia",
Zofia Florczak, "Pamiętnik Literacki",
z. 3 (1974) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 18/1 (55), 219

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) FLORCZAK Zofia: Początek i kształtowanie się języka w poglądach wieku Oświecenia. "Pamiętnik Literacki" 1974 z. 3 s. 159-178.

Przegląd sądów pisarzy oświeceniowych na temat języka rozpoczyna autorka od stwierdzenia, że był to problem charakterystyczny dla epoki, wyrastający z jej najgłębszego pragnienia uświadomienia sobie stosunku człowieka do innych ludzi i narodów do siebie nawzajem, w ramach ogólniejszego przeciwstawienia natury i kultury. Sądy te dają się sprowadzić do trzech zasadniczych wariantów: a) język jest darem Boga; b) język nie jest dany przez Boga; c) początek języka jest tajemnicą. Innym zagadnieniem tkwiącym w problematyce oświeceniowej jest sprawa wyodrębnienia się języków etnicznych; pytanie o język było w Oświeceniu pytaniem o człowieka, z uwikłanymi w nim zagadnieniami: język a człowiek, język a społeczeństwo, język a naród, język a historia. Poszukiwania początków języka prowadziły też do rozważań na temat samego aktu nazywania, z czym wiąże się sprawa o kapitalnym znaczeniu - naturalności lub arbitralności znaku językowego.

BP/55/31

M.O.-Ł.

(II) GACOWA Halina: "Maria" i Antoni Malczewski. Kompendium źródłowe. Oprac. ... Wstęp J.Maciejewski. Wrocław 1974, Oss., ss. 416, tabl. 5, zł 100,-

Książka składa się z dwóch części. W pierwszej znajduje się reprodukcja autografu "Marii", teksty drobnych utworów i listów A.Malczewskiego w autografach i przedrukach oraz opowiadanie Michała Modzelewskiego pt. "Zdarzenie prawdziwe", napisane zapewne w 1824 r., a więc za życia Malczewskiego, i dotyczące jego biografii. Informacje tu zawarte pochodzą bezpośrednio od autora "Marii" lub może z jego francuskiego memoriału, dziś zaginionego. Druga część zawiera Kalendarium: "Życie i twórczość" (1793-1826) i "Dzieje sławy" (1826-1970). Wykazano tu wielki wpływ autora pierwszej polskiej powieści poetyckiej na twórczość wielu pisarzy i twórców kultury oraz nie gasnące zainteresowanie nią kilku pokoleń czytelników. Aneks zawiera zestawienie 110 kolejnych wydań pełnego tekstu "Marii".

BP/55/32

H.G.